ОСОБЛИВОСТІ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЛЬВІВЩИНИ

І. Більський, к. е. н.

ORCID ID:0000-0002-3683-8935

Р. Попівняк, к. е. н.

ORCID ID:0000-0003-0258-3994

Львівський національний аграрний університету

<https://doi.org/10.31734/economics2019.26.044>

Більський І., Попівняк Р. Особливості активізації інвестиційної діяльності аграрного сектору Львівщини

Висвітлено основні особливості інвестиційної сільськогосподарської діяльності. Вони зумовлені специфікою аграрного виробництва. Визначено основні завдання управління інвестиційною діяльністю в галузі створення інфраструктури інвестиційного ринку, пріоритетні напрями вкладення інвестицій: створення умов для залучення позабюджетних джерел фінансування інвестицій, в тому числі вільних коштів населення, іноземних інвестицій та інвестицій з інших регіонів країни. Пріоритетним напрямом інвестування виробництва, насамперед іноземним капіталом, залишаються об'єкти незавершеного будівництва.

Наголошено на створенні спеціальних бірж та відповідних комерційних банків для фінансування потрібних об'єктів, акціонерами яких є також і закордонні фірми, розробленні пільгової системи оподаткування, яку застосовуватимуть до банків реального сектору з метою його розвитку. Емісія цінних паперів як засіб залучення додаткових інвестиційних ресурсів дасть змогу ефективніше залучити банківські кредити з високою відсотковою ставкою. Наявність у системі агровиробництва власників землі, майна, грошових заощаджень сприятиме залученню вільних ресурсів в економічний оборот. Розглянуто питання страхування ризиків у період здійснення інвестиційної діяльності через організацію Фонду державних гарантії на основі дерегуляції економіки. Активізація інвестиційного процесу на Львівщині має передбачати як залучення державних коштів, так і коштів населення та іноземних інвестицій у відповідні проекти.

Окреслено низку особливостей інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств за чинниками впливу на інвестиційний клімат, цілями, напрямками та особливостями інвестиційної діяльності. Виділено основні проблеми гальмування інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Інвестиційну діяльність аграрного сектору слід розглядати як сукупну оцінку учасників процесу з вкладення власного капіталу, вона є процесом здійснення додаткових вкладень і найефективніших засобів збільшення виробництва продукції. Аграрне виробництво характеризується негативним інвестиційним іміджем, але високим інвестиційним потенціалом.

Важливо формувати сприятливі умови для інвестиційної діяльності, додатково заохочувати іноземний бізнес, максимально використовувати місцеві переваги, узгоджувати економічні інтереси потенційних інвесторів та різноманітні інтереси регіону.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, сільськогосподарські підприємства, особливості інвестування, інвестиційна політика, привабливість, проблеми.

Bilskyi I., Popivniak R. Features of activation of investment activity of agrarian sector in Lviv region

The basic features of investment agricultural activity are reflected in the article. They are determined by the specificity of agrarian production. The work suggests basic tasks of management of the investment activity in the field of creation of investment market infrastructure; determination of priority directions of investing; supply of conditions for off-budget sources of investments, including free money of population, foreign investments and investments from other regions of the country. Objects of unfinished building is the priority direction of production investing, first by foreign capital

The research stresses the necessity to provide special exchanges and commercial banks for objects funding, founded by the shareholders of foreign companies. The authors point the necessity to develop a favorable system of taxation, which is used to the banks of the real sector to support its development. The issue of securities as the means to attract additional investment resources secures more efficient attraction of bank credits with a high interest rate. Available owners of land, property, and money saving in the system of agrarian production will contribute to involving of free resources in the economic turnover the work considers the problem of risks insurance in the period of investment activity performance through organization of the Fund of State Guarantees on the basis of economy deregulation. Activation of the investment process in Lviv region should be fulfilled through involvement of the state funds, as well as money of population and foreign investments in the corresponding projects.

The article presents a set of features of investment activity of agricultural enterprises by the factors of their impact of investment climate, goals, direction and particularities of investment activity. The authors define three principal problems, stagnating investment activity of agricultural enterprises. Investment activity of agrarian sector is considered as integral

estimates of participants of the process of personal fund investment. It is the process of additional investment and the most effective way to increase outcome. Agrarian production is characterized by a negative investment image, whereas a high investment potential.

It is important to establish favorable conditions for investment activity, to encourage foreign business, to use local advantages to the maximum, and to agree economic interest of potential investors and different interests of the region.

Key words: investment activity, agricultural enterprises, features of investing, investment policy, attractiveness, problems.

Постановка проблеми. Інвестиційна політика в кожному регіоні України має свої особливості, які зумовлені такими чинниками: економічною і соціальною політикою, яка проводиться в регіоні; розміром наявного виробничого потенціалу; геополітичним розташуванням; природно-кліматичними умовами; привабливістю регіону для іноземних інвестицій та ін.

Під регіональною інвестиційною політикою розуміють систему заходів, вживаних на рівні регіону, які сприяють мобілізації інвестиційних ресурсів і визначенню напрямів їхнього якомога ефективнішого і раціональнішого використання в інтересах населення та окремих інвесторів. Вона повинна бути спрямована на підйом економіки і підвищення ефективності промислового виробництва в регіоні, забезпечення самофінансування і позитивних передумов розвитку в майбутньому [3].

Необхідною умовою розвитку аграрного виробництва є його науково-технологічне вдосконалення на основі інновацій. Якщо говорити про ефективність науково-технічної діяльності як у регіонах, так і в Україні загалом, то вона постійно знижується через застарілість матеріально-технічної бази наукових досліджень і відсутність коштів на її оновлення, незадовільну структуру науково-дослідних, дослідно-конструкторських і впроваджувальних робіт, нераціональне співвідношення кількості наукових працівників і допоміжного персоналу, вкрай незадовільне інформаційне забезпечення, відсутність ринку науково-технічної продукції і попиту на неї, низьку інноваційну спроможність виробництва [2].

На вирішення цих проблем повинна бути передусім спрямована державна науково-технічна та інноваційна політика і запровадження ефективного механізму її реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Провідні вітчизняні науковці багато уваги приділяють питанню залучення інвестицій загалом та визначенню інвестиційної привабливості зокрема (І. О. Бланк, Н. А. Лісова, А.А. Пересада, М. І. Кісіль та ін.). Особливо це стосується сутності й значення інвестиційної привабливості в сучасних умовах, що вирізняються різким загостренням міжрегіональних політичних та економічних відносин як об'єкта регіонального управління [4].

Однак є ще низка питань, які залишаються постійним об'єктом досліджень, зокрема, йдеться про проблеми використання кредитно-фондових інструментів як додаткових можливостей залучення інвестицій в аграрну галузь регіону. Мало-дослідженою також залишається діяльність владних структур та органів державного управління щодо вирішення поставлених проблем і впровадження зарубіжного досвіду стимулювання зовнішніх інвестицій в національну економіку [2].

Постановка завдання. Метою нашого дослідження було з'ясування економічної сутності інвестиційної діяльності сільського господарства, виявлення додаткової можливості залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій, які забезпечуватимуть умови активізації формування інвестиційного капіталу в аграрному секторі виробництва.

Виклад основного матеріалу. Сучасний аграрний сектор економіки має недостатню інвестиційну привабливість, оскільки інвестори віддають перевагу підприємствам, що мають швидший період окупності вкладених коштів, вищу прибутковість, конкурентоспроможнішу продукцію. Специфічність аграрного виробництва полягає в тому, що, на відміну від промисловості, виробничий цикл може тривати не один рік, а це значно уповільнює оборот авансованого капіталу, причому через сезонність виробництва одержання прибутку і момент вкладення його у наступний цикл виробничого процесу не збігаються.

Незадовільний стан інвестиційної діяльності у сільському господарстві зумовлений також значною невідповідністю цін на сільськогосподарську та промислову продукцію. Диспаритет цін у минулому на закупівлю ресурсів для виробничого процесу й вироблену аграрієм кінцеву продукцію, призвів до зниження прибутковості сільськогосподарського підприємства, а також у деяких випадках – до збитковості, яка зумовлена неможливістю аграрного товаровиробника розрахуватися за власними зобов'язаннями.

Проте, незважаючи на перелічені чинники, прикордонна Львівська область є привабливим регіоном для залучення інвестицій за рахунок:

- близькості до кордону;
- розташування залізничних шляхів;

- сприятливого клімату й родючих земель;
- наявності річки Західного Бугу;
- великого аграрного потенціалу.

До основних завдань управління інвестиційною діяльністю в області належать такі: створення інфраструктури інвестиційного ринку; визначення пріоритетних напрямів вкладення інвестицій; створення умов для залучення позабюджетних джерел фінансування інвестицій, в тому числі вільних коштів населення, іноземних інвестицій та інвестицій з інших регіонів країни [6].

Пріоритетним напрямом інвестування виробництва, насамперед іноземним капіталом, залишаються об'єкти незавершеного будівництва. Цей унікальний сегмент економіки поглинає левову частку ресурсів, необхідних для нарощування внутрішнього та зовнішнього потенціалу регіону. Тому проведення повної інвентаризації таких об'єктів, оцінка рівня їхньої будівельної готовності, можливостей перепрофілювання з урахуванням нинішніх пріоритетів економіки є стратегічним завданням сьогодення [1].

Завдання місцевої влади – покращання параметрів регіонального середовища для розвитку економіки територій. Першочерговим при цьому є визначення пріоритетних галузей загалом, господарств і виробництв усіх форм власності, орієнтованих на випуск аграрної продукції. Крім того, з метою ефективної реалізації об'єктів незавершеного будівництва важливим є створення спеціальних бірж та відповідного комерційного банку для фінансування подібних об'єктів, акціонерами якого могли б стати й закордонні фірми.

У теперішній час, в умовах певної обмеженості джерел бюджетного фінансування, з одного боку, і значної потреби аграрних підприємств у коштах для фінансування інвестиційних програм і проектів – з іншого, на комерційні банки покладають особливі надії і висувають особливі вимоги щодо підтримки інвестиційних проектів. Стимулювати інвестиційну діяльність банків повинна держава через створення гнучкої системи оподаткування доходів, отриманих від реалізації інвестиційних вкладень в економіку держави. Йдеться передусім про створення пільгової системи оподаткування, яка застосовуватиметься до банків, що здійснюють інвестування в реальний сектор економіки і своїми вкладеннями сприяють його розвитку.

Крім стимуляції залучення іноземного капіталу, слід нарешті створити передумови для діяльності інфраструктури ринку цінних паперів в

економіці АПК Львівщини, а саме їхньої емісії. На теперішньому етапі емісія цінних паперів як засіб залучення додаткових інвестиційних ресурсів для аграрної галузі є ефективнішою порівняно із залученням банківських кредитів із досить високою відсотковою ставкою. У фінансуванні масштабних інвестиційних проектів емісія може скласти серйозну конкуренцію кредитуванню [5].

Агропромисловий комплекс Львівщини необхідно вивести на ринок цінних паперів, який управляв би фінансовими потоками, спрямовуючи їх у найперспективніші виробництва комплексу або вилучаючи ресурси з галузей, що працюють неефективно. Цінні папери системи АПК з цього погляду мають перевагу, пов'язану з тим, що їхня основна маса забезпечується вартістю землі й нерухомого майна. Необхідною соціально-економічною передумовою створення й розвитку ринку цінних паперів є наявність у системі АПК власників землі, майна, грошових заощаджень, під які можуть бути видані тимчасово або постійно вільні ресурси для їхнього залучення в економічний оборот. «Якщо земля не може бути предметом застави, то про кредит нема що й думати. Нема ринку землі – нема й інвестицій» [5].

Поліпшення інвестиційного клімату Львівщини значною мірою зумовлене створенням надійної системи страхування від ризиків прямих іноземних інвестицій. З цією метою необхідно остаточно в законодавчому порядку врегулювати питання страхування ризиків у період здійснення інвестиційної діяльності, створити Фонд державних гарантій на основі державної системи. Також сприятиме залученню іноземних інвестицій і подальша дерегуляція економіки, тобто встановлення прозорої системи взаємовідносин із міністерствами та іншими органами центральної і місцевої влади.

Активізація інвестиційного процесу на Львівщині має передбачати як залучення всіх можливих чинників використання державних коштів, так і створення первинних умов для залучення коштів населення та іноземних інвестицій у відповідні проекти.

Висновки. Дослідження інвестиційної діяльності в аграрному секторі дало змогу дійти певних висновків та розробити рекомендації щодо основних аспектів її покращання:

1. Інвестиційну діяльність аграрного сектору слід розглядати як сукупну оцінку учасників процесу вкладення власного капіталу з метою

отримання майбутніх вигід від здійснення інвестицій в певну територіальну одиницю;

2. Інвестування аграрної сфери, як і інвестиційні процеси в інших галузях, є багатогранним і складним. За своєю економічною природою інвестиційна діяльність – процес здійснення додаткових вкладень якомога ефективніших засобів з метою збільшення виробництва продукції та створення умов для економічного зростання;

3. Аграрне виробництво характеризується негативним інвестиційним іміджем і водночас високим інвестиційним потенціалом;

4. Для розробки заходів із залучення іноземних інвестицій, з одного боку, варто формувати сприятливіші умови для інвестиційної діяльності, додатково заохочувати іноземний бізнес, максимально використовувати місцеві переваги, а з іншого – варто забезпечувати узгодження економічних інтересів потенційних інвесторів та різноманітних інтересів регіону.

Бібліографічний список

1. Антонечко Т., Пруненко Д., Уткін О., Жиляков О. Фактори, що впливають на іноземні інвестиції. *Фінанси України*. 2002. № 10. С. 35–40.
2. Більський І., Дудяк Р. Використання елементів контролінгу в стратегії розвитку аграрного виробництва. *Вісник ЛНАУ: економіка АПК*, 2016. № 23(1). С. 52–56.
3. Вітков М. С. Розвиток інвестиційної політики в сільському господарстві України. *Економіка АПК*. 2005. № 11. С. 53–57.
4. Кисіль М. І. Інвестиційна привабливість сільського господарства регіону. *Економіка АПК*. 2014. № 8. С. 44–46.
5. Павлишенко М. М. Механізм дії закону єдності товарного і грошового обігу в аграрному секторі. *Вісник ЛДАУ: економіка АПК*. 2005. № 12. С. 192–195.
6. Шосталь С. О. Активізація інвестиційного процесу в Україні: проблеми та шляхи їх розв'язання. *Статистика України*. 2008. № 3. С. 119–123.

Стаття надійшла 16.07.2019